

NÉMETH ZOLTÁN

Variációk klasszikusokra

Johann Wolfgang von Goethe Szklenófürdőn

Meg lehet felezni a vizet?
A levegőt, a fényt és a fémet?
Hidrogénre és oxigénre?
A vizet hidrogénre – fél oxigénre,
és a másik oldalon
másfél egységnyi oxigénre?
A horizonton lebukó nap
sugarainak felét számolva
a sötétség megfelelése érdekes.
A 42 fokos termálvíz
hőmérsékletének megfelelése
két 21 fokos vizet eredményez?
Vagy egy 21 és egy 42 fokosat?
Esetleg két 31 fokos víz jön létre?
És a test megfelelése után
két önálló lény, önálló tudattal?
Két egyforma lény.
Vagy a jó és rossz.
Sőt: egy férfi és egy nő jön létre
a megfeleléssel?
Néha eltakarom magamban a férfit,
és várom, megjelenjen a nő,
kétfelé vágom az arcom,
és csak az egyik felét hallgatom
a gondolataimnak,
és csak az egyik felét érzem
az érzelmeknek, amelyek
a távolba visznek.
Feleződik az idő,
felezem az utat,

felezem az időt,
a konflis kanyargó nyomát,
felezem a nehézfémet,
a gyíkaranyt,
a szalamandraezüstöt.
Még mindig túl sok
a gondolat,
amely elborítja a világot,
túl sok a kevés,
amelynek utána kéne járni.
Megfelezem a véletleneket,
és megtalálom a folyamatos
tudást, az utolsó vályogkunyhóban is.
Az első lény akarok lenni,
amely semmivel sem osztható.
Még több kettest a világegyetembe!

Juan Ramón Jiménez Palos de la Frontera kikötőjében

Hatalmas vásznak csattognak a tengerjáró hajón:
ez a spanyol nyelv, ez a csattogás, a szél duruzsolása,
a vitorlába belekapó szél, voltaképpen ezért jött létre
a spanyol nyelv, sisteregve belevágódni a vászonba,
és hajtani előre a hajót, a spanyol nyelv hajtotta előre
az összes hajót, ahogy a matrózok beszéltek spanyolul,
a karavella kétszeres sebességre váltott, szinte előrelökte
a spanyol nyelv, a spanyol nyelv hajtotta a hajót.
Mi a spanyol nyelv? a tenger hullámozása, a tenger hullámos
tarajain átbukó szélgyerekek nevetése, a dagadó vásznak,
mondhatnánk, amelyek a végtelenbe indulnak, a szél
elcsúszása a vásznon, ez a sima, elcsúszó hang, amely
leállíthatatlan, ezért nem lehet abbahagyni a spanyol nyelvet,
ha elkezdődik, a spanyol nyelvnek nincs vége,
a spanyol nyelv perpetuum mobile, amely a hajókat túllendíti
még Amerikán is, a sok karavella belevágódik Amerika
földjébe, beleszánt az Appalache-fennsíkba, belevágódik
a nagy sziú sztyeppébe, a kaliforniai hegyekbe, és továbbhajt,

tovább, egészen ki a Holdra, amelyet kettévág, és folytatja útját még tovább a sok hajó, benne a hihetetlen motorral, ami a spanyol nyelv, sőt, voltaképpen az egész hajó a spanyol nyelv, csak anyagot kellett találnia magának, hiszen a nyelv védtelenebb, mint a menyasszonyi fátyol, védtelenebb mint a nyers hús legszebb pillanataira emlékeztető szűzhártya, védtelenebb, mint a levegő, amelyet nem láthatunk, nos, a spanyol nyelv kijátszotta ezt a védtelenséget, belevágódott az Atlanti-óceánba és a következő pillanatban már ki is repült a világegyetembe, kettévágott, vérző csillagokat hagyva maga után, jajongó anyákat és elhagyott gyerekeket, de a spanyol nyelv vitorlái letörlik a könnyeket, és látjuk, ahogy a fedélzeten ott áll az összes matróz, kapitány és kormányos, beszélnek és beszélnek, folyik, szinte túlcsoordul a spanyol nyelv, felröppen a fedélzetről, és már bele is kap a vitorlába, és dupla sebességre vált a hajó, milyen jó, hogy kitaláltuk a spanyol nyelvet, örvendezik a kapitány, a kormányos és a matrózok, milyen jó, hogy van nekünk ez a nyelv, mondják, és ezek a szavak újult erővel röpítik tovább a hajót, igen, izmos nyelv ez, mégis könnyed, susogó, mégis leállíthatatlan, fáradhatatlan, letörli a könnyeket, folytatja tovább, halhatatlanul.

James Joyce Triesztben

Erőteljesebb szavakat kerestem a San Giusto-katedrális előtti szentjánoskenyérfa alatti magányomban, kivételesen erős szavakat a Corso Cavouron, egy egzotikus haláruslány mondataiban, a Miramare kastély olajfái alatt, a kárókatonák torkában, a Lanterna tövében, várva a világítótoronyba harapó bőra szavait, hálóval elfogni, és vágyom a süvítésben elhangzó szavakra, a téglának ütköző szavakra, a sós szavakra, az öt méter magasan repülő szavakra, a hideg, fájdalmas szavakra, és más, magasabb működésű szavakat kerestem a Grand Hotel Duchi d'Aosta ágyaiban, ahol annak idején Giacomo Casanova szállt meg, más, magasabb működésre váltó szavakat kerestem a Caffè degli Specchi teraszán, ahol Rainer Maria Rilke és Franz Kafka törzsvendégnek számítottak, kerestem a tér kivágott részleteit, amelyet Rilke és Kafka

teste és szavai töltöttek ki egykor, de amelyek – reményeim szerint – azóta is betöltetlenek, és folytattam, mert magasabb működésű szavakat kerestem a Bagno alla Lanterna szeparált strandján, ahol a női strand zsúfolt húspiacán meztelen nőket vizslatva, a férfi részleget uraló férfi-elmegyógyintézeti ápoltak artikulálatlan hörgését, nyögését, vijjogását, félállati sikoltzásait hallgattam napokon át a hullámtörés felett, ebben a feszültségben kerestem a mértékfeletti szavakat, és a szó hirtelen más, magasabb működést mutat, a Canal Grande partján összegyűlő kereskedők, jogászok, politikusok, egyetemisták szavaiban, de csak kerestem az erőteljes, magasabb működésű szavakat a Molo Audace naplementéjében, a piaci tömegben, a matrózok pipafüstjében, a rikoltozó sirályok szárnyizmainak vonalában, a Caffé Tommaso Thonet-székjeiben, a Caffé Pasticceria Pironában, ahol keresésem közben saját magamat láthattam, éppen az Ulysses első fejezeteit írva, izmos, legyőzhetetlen, embertelen, tökéletes szavakat keresek, ami elől nem térhet ki, amelynek engedelmeskedik a nyelv, de csak viszonyt találok mindenhol, tört szárnyú, véres, torz, érthetetlen szavakat, hangtalan szavakat, leírhatatlan szavakat, bennük a mérhetetlen magányt, kiöntött jelentést, jelentéstelen, tökéletes, nyelvtelen idegenséget, szó nélküli írást magamban, leírhatatlanul, jaj, örökre leírhatatlanul itt, bárhol vagy Triesztben.

Kapcsolat ciklus, Ikrek, vegyes technika, 2013

